

ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในย่านเมืองเก่าภูเก็ต: เพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

Tourists' Needs for the Management of a Living Museum in Phuket Old Town to Promote Sustainable Cultural Tourism

ประวิทย์ เจริญนวม (Prawit Charoennum)*

วรรณวีร์ บุญคุ้ม (Wannawee Boonkum)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในย่านเมืองเก่าภูเก็ต เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน รวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตที่สามารถถ่ายทอดวิถีชีวิตท้องถิ่น พร้อมทั้งจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม และความปลอดภัย โดยรายการที่ได้รับความสำคัญสูงสุด ได้แก่ การอนุรักษ์ภาษาถิ่น การแต่งกายพื้นเมือง และประเพณีท้องถิ่น นักท่องเที่ยวยังให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชน และสร้างประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมที่แท้จริง ทั้งนี้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตควรตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน เพื่อเสริมสร้างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพและยั่งยืนในอนาคต

คำสำคัญ : ความต้องการของนักท่องเที่ยว, พิพิธภัณฑ์มีชีวิต, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Doctor of Philosophy Student Program in Recreation Tourism and Sport Management, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand

** รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Associate Professor Dr., Recreation Tourism and Sport Management, Faculty of Education Silpakorn University, Thailand

Abstract

This research aimed to study the needs of tourists regarding the management of a living museum in Phuket Old Town in order to promote sustainable cultural tourism. Data were collected from 400 Thai tourists using a questionnaire and analyzed through descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that tourists placed high importance on living museum management that effectively conveyed the local way of life, provided appropriate facilities, and ensured safety. The aspects rated as most important were the preservation of local dialects, traditional attire, and local customs. Tourists also showed interest in participating in activities that reflect community lifestyles and offer authentic cultural experiences. The results suggest that the management of living museums should comprehensively address tourists' needs to enhance the quality and sustainability of cultural tourism in the future.

Keywords : Tourists' needs, living museum, cultural tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) คือการเดินทางเพื่อเรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ที่ไปเยือน นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เพียงแต่เป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคมเท่านั้น (PinKaew, 2012) สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสามารถแสดงให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติได้อย่างชัดเจน ทั้งยังสะท้อนถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือขนบธรรมเนียม ประเพณี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภท เช่น มรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นและมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือย่านเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีสถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุกีส ย่านนี้เป็นที่ตั้งของอาคารเก่าแก่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยได้รับอิทธิพลจากการค้าขายกับต่างประเทศในอดีต นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมย่านเมืองเก่าภูเก็ตสามารถสัมผัสถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ผสมผสานกันระหว่างไทย จีน และยุโรป นอกจากนี้การอนุรักษ์และการพัฒนาย่านเมืองเก่าภูเก็ตยังช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นด้วยการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและการให้บริการต่าง ๆ เช่น โรงแรมบูติกโฮเทล ร้านอาหาร และร้านค้าของที่ระลึก ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน (Tourism Authority of Thailand, 2023) การวางตำแหน่งใหม่ของการท่องเที่ยวจังหวัด

ภูเก็ตเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความน่าสนใจและความยั่งยืนให้กับพื้นที่ นอกเหนือจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล การพัฒนาภาพลักษณ์ใหม่ที่เน้นวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จะช่วยกระจายความน่าสนใจและลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (Gawao, 2021; All Phuket, 2021) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เมืองเก่าภูเก็ตและพิพิธภัณฑ์ไทยหัว จะช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและสร้างรายได้ให้กับชุมชน (Secret Thailand, 2021)

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีของเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งเป็นมิติของอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่เกิดจากกระบวนการหลอมรวมทางสังคมและวัฒนธรรม อันสิ่งสมมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ที่ควรค่าแก่การส่งเสริมผ่านการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน นอกจากการมุ่งเน้นการส่งเสริมอัตลักษณ์พื้นถิ่นแล้ว แนวโน้มการท่องเที่ยวในปัจจุบันยังสะท้อนความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการแสวงหาประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Tourism) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เติบโตอย่างต่อเนื่องในระดับนานาชาติ นักท่องเที่ยวต้องการมีบทบาทในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น อาทิ การทำอาหารพื้นเมือง การเรียนรู้งานหัตถกรรม การฟังเรื่องเล่าจากชุมชน หรือแม้กระทั่งการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของพื้นที่ (Richards, 2018) แนวโน้มนี้ไม่เพียงสร้างประสบการณ์ที่ลึกซึ้งและน่าจดจำแก่ผู้มาเยือนเท่านั้น แต่ยังช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนในวงกว้างและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตในฐานะพื้นที่เรียนรู้แบบมีชีวิตจริง จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่ตอบสนองแนวโน้มนี้ได้เหมาะสม เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมได้ “มีส่วนร่วม” กับผู้คน เรื่องเล่า และวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น รูปแบบของพิพิธภัณฑ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้จึงมิได้เป็น “พิพิธภัณฑ์ตาย” (Dead Museum) ที่ตัดขาดระหว่างผู้เข้าชมและอัตลักษณ์พื้นถิ่น หรือเป็นภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ที่หยุดนิ่ง ขาดความเคลื่อนไหวในกิจกรรม (Institute of Language and Culture for Rural Development, 1999) แต่เป็น “พิพิธภัณฑ์ซึ่งมีชีวิต” (Living Museum) เป็นพื้นที่ คอยส่งเสริมให้วิถีชีวิตที่มีคุณค่าเชิงอัตลักษณ์ยังสามารถดำรงอยู่ได้ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต (Living Museum) คือ การนำเอาวิธีการทางศิลปะมาสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับอาชีพคนกับประวัติศาสตร์ คนกับวัฒนธรรม คนกับชุมชน และ คนกับคน ในลักษณะของศิลปะชุมชน (Community Art) ทำให้ได้รับข้อมูลเชิงลึกในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ ประวัติความเป็นมา ผู้อาศัย อาชีพ ศิลปะวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ความทรงจำ เรื่องเล่า ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนแปลงไปนานแค่ไหน แต่ความผูกพันเชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนจะยังคงอยู่ตลอดไป เป็นแนวคิดการเป็นแหล่งรวมความรู้ใหม่ที่ไม่ว่าจะเฉพาะวัตถุหรือเรื่องราวที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์เท่านั้นแต่ยังครอบคลุมไปถึงประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ที่มีบรรยากาศและกายภาพแวดล้อมแบบประวัติศาสตร์ หรือมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Faculty of Architecture, Chulalongkorn University, 2007)

แนวคิด Memorable Tourism Experience (MTE) ชี้ว่าประสบการณ์ท่องเที่ยวจะถูกจดจำยาวนาน เมื่อสัมผัสได้ถึงองค์ประกอบด้าน Novelty, Involvement, Local Culture, Refreshment, Meaningfulness, Knowledge และ Hedonism (Kim, Ritchie, & McCormick, 2012) ซึ่งได้รับการยืนยัน

ในงานของ Zhang et al. (2018) ว่า MTE ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ปลายทาง และความตั้งใจกลับมาเยือนอีก นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ไม่ได้เพียงต้องการชมวัตถุหรือเรียนรู้จากระยะไกล แต่ต้องการมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดกับวัฒนธรรมของพื้นที่ ในกรณีพิพิธภัณฑ์มีชีวิตย่านเมืองเก่าภูเก็ต การจัดกิจกรรมที่ปลอดภัย สะท้อนวิถีท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมมีส่วนร่วมโดยตรง จึงไม่เพียงตอบสนอง ความต้องการ ของนักท่องเที่ยวเท่านั้น หากยังหล่อหลอมให้เกิด MTE ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ผ่าน (1) การกระจายรายได้ (2) การอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรม และ (3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือชุมชน ผู้ประกอบการ และภาครัฐ

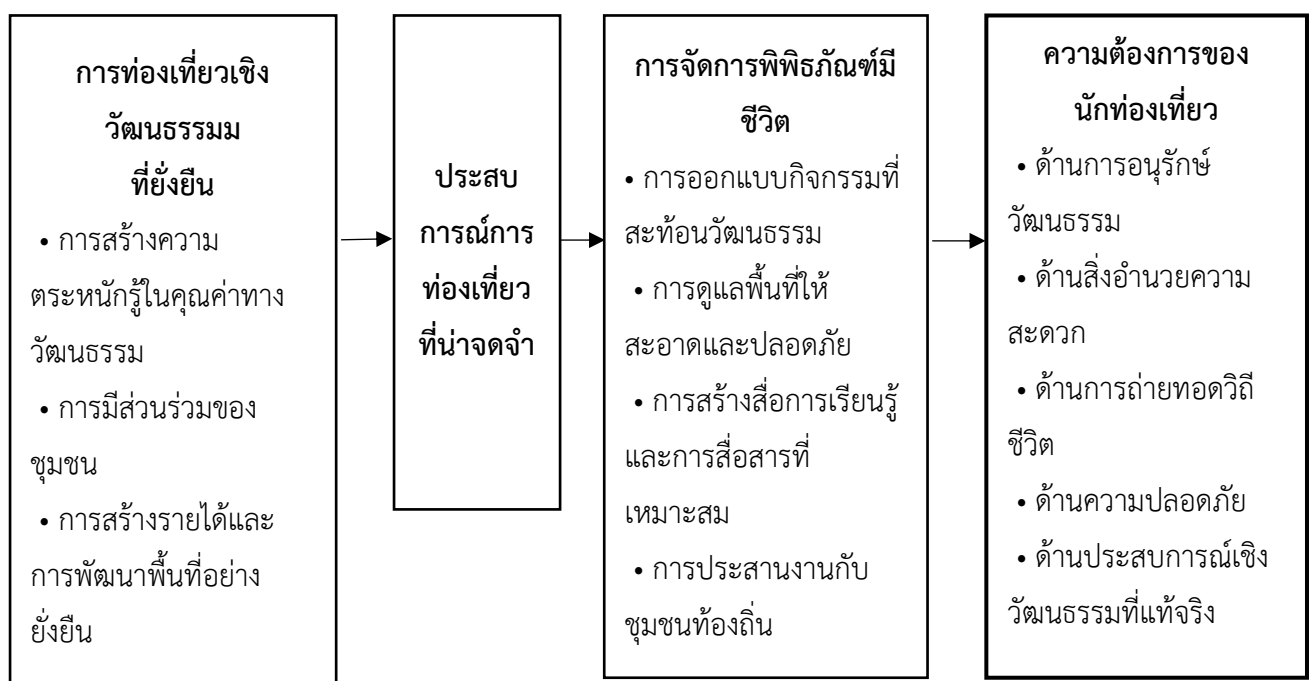
จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษา ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในย่านเมืองเก่าภูเก็ตว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกถึงองค์ประกอบที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตให้ตอบสนองต่อความคาดหวังของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนในอนาคต สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ในย่านเมืองเก่าภูเก็ต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ในย่านเมืองเก่าภูเก็ต เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี มาใช้เป็น แนวทางการวิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของปัญหา

1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมุ่งเน้นการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในย่านเมืองเก่าภูเก็ต และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

3. ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย พื้นที่ศึกษาประกอบด้วย ถนนทั้ง 6 สายหลัก ในย่านเมืองเก่าภูเก็ต ได้แก่: ถนนกลาง ถนนตีปุก ถนนกระบี่ ถนนพังงา ถนนเยาวราช ถนนเทพกระษัตรี โดยเน้นศึกษาพื้นที่ที่มีลักษณะทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมโบราณ และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในพื้นที่ดังกล่าว

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหรือมาทัศนศึกษาในพื้นที่ย่านเมืองเก่าของภูเก็ต การเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินระหว่างเดือนมีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2568 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนี้จะถูกนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติเพื่อหาแนวโน้มและความคิดเห็นทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณนี้ช่วยให้สามารถสรุปผลที่เป็นเชิงประจักษ์และเชื่อถือได้ เพื่อให้การศึกษาดังกล่าวมีความรอบด้านและครบถ้วน ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจะกล่าวเป็นรายข้อเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้:

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

- เลือกนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าภูเก็ตจำนวน 400 คน
- ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Yamane (1973)

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย

- พัฒนาแบบสอบถามโดยอิงจากกรอบแนวคิดเรื่องพิพิธภัณฑ์มีชีวิตและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบประเมินความต้องการ ข้อเสนอแนะ และข้อมูลเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

- แจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จริง
- ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหรือมาทัศนศึกษา ณ พื้นที่ย่านเมืองเก่าของภูเก็ต ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน ย่านเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีจำนวน 4,550,000 คน (Tourism Authority of Thailand, 2024) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ด้วยวิธีการคำนวณจากสูตร Taro Yamane ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด

ช่วงที่ 1: ถนนภูเก็ต ถนนรัชฎา และถนนระนอง

ช่วงที่ 2: ถนนกระบี่ และถนนสตูล

ช่วงที่ 3: ถนนดีบุก ถนนเยาวราช และตรอกสุนอุทิศ

ช่วงที่ 4: ถนนกลาง ซอยรมณีย์

ช่วงที่ 5: ถนนพังงา ถนนภูเก็ต

ช่วงที่ 6: ถนนเทพกระษัตรี และถนนมนตรี

2. การสุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเปิดตารางทาร์ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งแบ่งตามสถานที่ต่าง ๆ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

สถานที่	จำนวน (คน)
ช่วงที่ 1 ถนนภูเก็ต ถนนรัชฎา และถนนระนอง	66
ช่วงที่ 2 ถนนกระบี่ และถนนสตูล	66
ช่วงที่ 3 ถนนดีบุก ถนนเยาวราช และตรอกสุนอุทิศ	66
ช่วงที่ 4 ถนนกลาง ซอยรมณีย์	66
ช่วงที่ 5 ถนนพังงา ถนนภูเก็ต	66
ช่วงที่ 6 ถนนเทพกระษัตรี และถนนมนตรี	66
รวม	400

3. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สำหรับสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบตามรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2: ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองเก่าภูเก็ต โดยลักษณะคำถามจะเป็นอันตรภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Likert Scale 5 ระดับ ดังตัวอย่างตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างคำถามด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองเก่าภูเก็ต

ด้าน	จำนวนข้อ	ตัวอย่างคำถาม	ระดับการวัด
การอนุรักษ์วัฒนธรรม	4	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า ควรมีการอนุรักษ์ภาษาถิ่นและประเพณีท้องถิ่นในย่านเมืองเก่าภูเก็ต	Likert 5 ระดับ
การบริหารจัดการ	4	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ามีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของย่านเมืองเก่าภูเก็ตไว้อย่างเหมาะสม	Likert 5 ระดับ
การพัฒนาอย่างยั่งยืน	4	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า ควรมีการแบ่งพื้นที่ท่องเที่ยวออกจากพื้นที่พักอาศัยของคนในชุมชนอย่างชัดเจน	Likert 5 ระดับ
การถ่ายทอดวัฒนธรรม	4	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า กิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ควรให้ความรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชนแก่ผู้มาเยือน	Likert 5 ระดับ

ส่วนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานและแรงจูงใจในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเมืองเก่าภูเก็ต โดยลักษณะคำถามจะเป็นอันตรภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Likert Scale 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด (Open-ended)

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและขอคำแนะนำปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม

4.3 ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยให้คะแนนในระดับ -1 (ไม่สอดคล้อง) 0 (ไม่แน่ใจ) และ +1 (สอดคล้อง) จากนั้นจึงคำนวณค่าดัชนี IOC สำหรับแต่ละข้อ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านพิจารณาความถูกต้องของ

เนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือสามารถครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยได้อย่างครบถ้วน และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน พบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม (≥ 0.50) ทุกข้อ และได้รับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงถ้อยคำบางส่วนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงสามารถสรุปได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

4.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดและนำไปวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

4.5 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะมีความเข้าใจตรงกันและตอบคำถามได้ตามความเป็นจริงทุกข้อรวมทั้งข้อคำถามมีความเที่ยง ทางสถิติ วิธีการทดสอบกระทำโดยการทดลองนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้จัดการหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยจำนวน 30 ตัวอย่างหลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ทดลองทำแล้วไปวิเคราะห์ความเที่ยงใช้สถิติและพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของคำถามในแต่ละด้านของคำถามในแต่ละด้านซึ่งมีรายละเอียดดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคของแบบสอบถาม

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค	
	ข้อ	กลุ่มทดลอง (n = 30)
1. ด้านการอนุรักษ์	4	0.82
2. ด้านการบริหารจัดการ	4	0.85
3. ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน	4	0.83
4. ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม	4	0.84
	4	0.87

ผลการวัดค่าความเที่ยง พบว่าค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 30 ชุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ซึ่งสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค มีค่ามากและเข้าใกล้ 1 ซึ่งถือได้ว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สูงและอีกทั้งข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัย ที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยได้ดำเนินการเก็บกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่างเมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนจากสูตรคำนวณระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นโดยใช้สูตรคำนวณช่วง

ความกว้างของชั้น เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนที่ใช้ในงานวิจัยนี้อ้างอิงจากการคำนวณค่าความกว้างของช่วงคะแนนและการจัดกลุ่มคะแนนตามแบบที่นิยมใช้ในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ เช่นเดียวกับที่ใช้ในงานวิจัยของ Likert (1932) และ Best & Kahn (2006) ซึ่งเน้นการประเมินความคิดเห็นหรือการวัดผลการศึกษาต่าง ๆ การอ้างอิงนี้แสดงถึงวิธีการที่มีมาตรฐานในการวัดและแปลความหมายของคะแนนจากการวิจัยเชิงปริมาณ ช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{พิสัย (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

คะแนน 5.00-4.21 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4.20-3.41 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3.40-2.61 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2.61-1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1.80-1.00 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

วิเคราะห์แบบสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว ชุมชนย่านเมืองเก่า และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในย่านเมืองเก่าภูเก็ต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean: M และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วิเคราะห์แบบสอบถามของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ คำถามแบบ ปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาคำตอบ (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในย่านเมืองเก่าภูเก็ต พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.0 อายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 31.8 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 58.0 และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 36.3 โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคใต้ ร้อยละ 58.0 และเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 52.5 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพักผ่อน ร้อยละ 58.5 และได้รับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram และ TikTok ในสัดส่วนร้อยละ 55.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต (ตารางที่ 3) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.744) โดยให้ความสำคัญสูงสุดในด้านการอนุรักษ์อัตลักษณ์ท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.04) รองลงมาคือด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.99) ด้านการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.99) และด้านการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.97)

ตามลำดับ ทั้งนี้ รายการที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญสูงสุด ได้แก่ การอนุรักษ์ภาษาถิ่น การแต่งกาย และ ประเพณีท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.10) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองเก่าภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยว	M	S.D.	แปลผล
ด้านการอนุรักษ์	4.04	.801	มาก
1. อนุรักษ์ภาษาถิ่น การแต่งกาย ประเพณี วัฒนธรรม ชุมชน	4.10	.937	มาก
2. อนุรักษ์และดูแลการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน	4.00	.947	มาก
3. มีการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้คง อัตลักษณ์ของเมืองเก่าภูเก็ต	4.08	.993	มาก
4. จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชน และการบริการ	3.98	.920	มาก
ด้านการบริหารจัดการ	3.99	.805	มาก
1. มีบุคลากรให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมชุมชน	3.91	.931	มาก
2. มีรถสาธารณะบริการในเส้นทางท่องเที่ยว	3.93	.968	มาก
3. มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เมืองเก่าภูเก็ต	4.17	.916	มาก
4. มีศูนย์บริการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.95	.986	มาก
ด้านการพัฒนา	3.97	.831	มาก
1. มีการร่วมมือกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ระหว่างชุมชนกับ เทศบาล สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว ททท. และ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดภูเก็ต	3.93	.959	มาก
2. มีการแบ่งพื้นที่ท่องเที่ยวออกจากพื้นที่อาศัยของคนในชุมชน	3.86	.992	มาก
3. มีการส่งเสริมให้ชุมชนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ชุมชน	4.03	.965	มาก
4. มีการแนะนำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรมชุมชน ดั้งเดิม	4.04	1.017	มาก
ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม	3.99	.845	มาก
1. มีการส่งเสริมให้เยาวชนรับรู้และสืบทอด ขนบธรรมเนียม ประเพณีชุมชน	4.03	.921	มาก
2. มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรมชุมชน	3.99	1.028	มาก
3. มีการนำเสนอวัฒนธรรมดั้งเดิมโดยไม่ดัดแปลง	3.98	1.010	มาก
4. เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	3.98	.983	มาก

ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยว	M	S.D.	แปลผล
รวม	4.00	.744	

สำหรับคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน นักท่องเที่ยวประเมินอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.806) โดยมีคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มในย่านเมืองเก่าภูเก็ตได้รับคะแนนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.97) รองลงมาคือเส้นทางคมนาคมสู่แหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.94) และป้ายประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.88) ขณะที่การอำนวยความสะดวกด้านที่จอดรถได้รับคะแนนประเมินในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03)

นอกจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยยังได้รวบรวมความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวผ่านคำถามปลายเปิด เพื่อสะท้อนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวเสนอแนะให้พัฒนาเมืองเก่าภูเก็ตในประเด็นสำคัญ ได้แก่ การจัดการจราจรและที่จอดรถที่มีปัญหาเรื้อรัง การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดระเบียบร้านค้าและพื้นที่สาธารณะ การส่งเสริมกิจกรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด และความปลอดภัย รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางเดิน ถนน และระบบขนส่งสาธารณะ นักท่องเที่ยวชื่นชมเสน่ห์ของเมืองเก่าและต้องการให้คงอัตลักษณ์เดิมไว้ ควบคู่กับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

อภิปรายผล

1. ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ภาษาถิ่น การแต่งกายพื้นเมือง และประเพณีท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการสัมผัสวัฒนธรรมที่แท้จริงของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของศรีศักร วัลลิโภดม (Vallibhotama, 1997) ที่ชี้ให้เห็นว่า พิพิธภัณฑสถานควรเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ไม่ใช่เพียงการจัดแสดงวัตถุภายในอาคาร แต่ต้องสะท้อนผ่านกิจกรรมและพื้นที่ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น เทศกาลตรุษจีน ประเพณีพ้อต่อ และประเพณีกินเจ ซึ่งแสดงออกถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมของเมืองเก่าภูเก็ตอย่างชัดเจน

2. ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน นักท่องเที่ยวประเมินคุณภาพอาหารและเส้นทางคมนาคมในย่านเมืองเก่าภูเก็ตในเกณฑ์ที่ดี แต่ยังพบข้อจำกัดด้านการอำนวยความสะดวก เช่น การจัดการที่จอดรถและพื้นที่สาธารณะบางส่วนยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างเพียงพอ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในด้านการจราจร ระบบขนส่งสาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB Economic Intelligence Center, 2024) ที่ระบุว่าการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกเชิงระบบในเมืองเก่าเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และต้องไม่ละเลยการรักษาบรรยากาศดั้งเดิมของพื้นที่

3. ความต้องการเชิงประสบการณ์จากพิพิธภัณฑสถานมีชีวิต ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น การเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน การประดิษฐ์ของที่ระลึก การนั่งรถรอบเมืองพร้อมมัคคุเทศก์เยาวชน และการเข้าชมการแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็น

ว่านักท่องเที่ยวมิได้ต้องการเพียงการชมวัตถุหรือสถาปัตยกรรมเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับ ประสบการณ์มีชีวิต ที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่จริง อันเป็นหัวใจของการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในรูปแบบที่เน้นความมีส่วนร่วม (Participatory Experience) และเสริมสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง การอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาพิพิธภัณฑ์มีชีวิตในย่านเมืองเก่าภูเก็ตเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของชุมชนไปพร้อมกัน โดยอาศัยความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่

4. อภิปรายผลเชิงเปรียบเทียบกับเมืองเก่าอื่น ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มาเยือนย่านเมืองเก่าภูเก็ตให้ความสำคัญสูงสุดกับการอนุรักษ์ อัตลักษณ์ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมวัฒนธรรม เช่น การอนุรักษ์ภาษาถิ่นและการแต่งกายพื้นเมือง (ค่าเฉลี่ย = 4.10) ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Phurithipun (2022) ที่สำรวจย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าและพบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการ บรรยากาศดั้งเดิม ควบคู่กับสิ่งอำนวยความสะดวกที่สะอาดและปลอดภัย อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับผลการวิจัยในลำพูนของ Sakun (2019) จะเห็นความแตกต่างสำคัญด้าน ประสบการณ์เชิงพิธีกรรม เนื่องจากลำพูนมีเทศกาลพระนางจามเทวีที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าร่วมพิธีการแบบชุมชนมากกว่า ขณะที่ภูเก็ตเน้นกิจกรรมอาหารและสถาปัตยกรรมชิโน-โปรตุกีส ดังนั้น ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวในภูเก็ตควรเน้นออกแบบกิจกรรมที่ผสมผสาน พิธีกรรม-อาหาร-สถาปัตยกรรม เพื่อสร้าง Memorable Tourism Experience (MTE) ที่ครอบคลุมมิติ Local Culture และ Meaningfulness ให้ใกล้เคียงรูปแบบประสบการณ์ในเมืองเก่าอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ยกระดับการจัดการเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการระบบการเดินทาง คมนาคม ป้ายแนะนำ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สะท้อนบริบทของเมืองเก่าอย่างกลมกลืน พร้อมส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้อย่างเป็นระบบ

2. สร้างกลไกความร่วมมือแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน การพัฒนาพิพิธภัณฑ์มีชีวิตควรยึดหลักประชาธิปไตยโดยชุมชนควรมีบทบาทเป็น “เจ้าของร่วม” ทั้งในฐานะผู้ให้ข้อมูล ผู้จัดการกิจกรรม และผู้ดูแลพื้นที่

3. พัฒนาโปรแกรมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น การมดื้อมผ้าบาติก การแต่งกายบาบา-ยาหยา และการร่วมเทศกาลท้องถิ่น เพื่อสร้างประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมที่มีความหมาย

4. เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลส่วนใหญ่มาจากโซเชียลมีเดีย จึงควรพัฒนาคอนเทนต์ที่สื่อสารเรื่องราวทางวัฒนธรรมในรูปแบบร่วมสมัยและเข้าถึงง่าย โดยมีชุมชนร่วมผลิตเนื้อหาเพื่อสะท้อนภาพจริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ควรมีการติดตามประเมินผลในระยะยาวว่าการพัฒนาเมืองเก่าในลักษณะนี้ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนอย่างแท้จริงหรือไม่

2. วิจัยเชิงเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นในระดับภูมิภาคหรือประเทศเพื่อสร้างโมเดลพิพิธภัณฑ์มีชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น เมืองเก่าหาดใหญ่ เมืองเก่าตะกั่วป่า หรือป็นัง ประเทศมาเลเซีย

References

- All Phuket. (2021). Phuket Old Town: A District of Culture and Architecture. [Online]. Retrieved October 2, 2024, from <https://www.allphuket.com> (in Thai)
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (2006). Research in education. 10th ed. New York: Pearson Education.
- Faculty of Architecture, Chulalongkorn University. (2007). Community Data Study Project for the Development of a Living Museum Network: A Case Study of the Chanthaburi Old Town Area. Bangkok: National Discovery Museum Institute, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Gawao. (2021). Exploring Phuket's Old Town and Cultural Heritage. [Online]. Retrieved October 2, 2024, from <https://gawao.com/exploring-phukets-old-town-and-cultural-heritage/?srsltid=AfmBOoql5MUyemAuPoH9i5Cp2DizWZvlgjibS6bkHgZV45lKbRZnzsXK>
- Institute of Language and Culture for Rural Development. (1999). Museums for Learning and Rural Development. Bangkok: Mahidol University. (in Thai)
- Likert, R. (1932). "A technique for the measurement of attitudes". Archives of Psychology, 140, 1–55.
- Kim, J.-H., Ritchie, J. R. B., & McCormick, B. (2012). Development of a scale to measure memorable tourism experiences. Journal of Travel Research, 51(1), 12–25. <https://doi.org/10.1177/0047287510385467>
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports. (2023). Thailand tourism situation report 2023. Bangkok: Office of the Permanent Secretary. (in Thai)
- Phurithipun, T. (2022). Cultural tourism demand in the old quarter of Takua Pa. Journal of Tourism Studies, 34(2), 45–61.
- PinKaew, K. (2012). Cultural Tourism. Bangkok: Department of International Business Management, Bangkok University. (in Thai)
- Richards, G. (2018). Cultural tourism: A review of recent research and trends. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 36, 12–21. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.03.005>
- Sakun, N. (2019). Ritual-based experiences and cultural identity in Lamphun old town. Asian Journal of Cultural Tourism, 11(1), 27–40.

- SCB Economic Intelligence Center. (2024). Economic Analysis of Tourism in Old Towns and Secondary Cities. Bangkok: Siam Commercial Bank. (in Thai)
- Secret Thailand. (2021). Art, History and Tradition: Exploring the Cultural Capital of Phuket Town. (n.p.)
- Tourism Authority of Thailand. (2023). Annual tourism report 2023. [Online]. Retrieved October 30, 2024, from <https://www.tourismthailand.org>
- Tourism Authority of Thailand. (2024). Thailand Tourism Situation Report 2024. Bangkok: Tourism Economics Division. (in Thai)
- Vallibhotama, S. (1997). Community Life and Local Development. Bangkok: Sayam. (in Thai)
- Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Zhang, H. Q., Wu, Y., & Buhalis, D. (2018). “A model of perceived image, memorable tourism experiences and revisit intention”. Journal of Destination Marketing & Management, 8, 326–336. [Online]. Retrieved March 2, 2024, from <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2017.06.004>